

Hans Christian Andersen

Vandoma và các con gái

Truyện cổ C. Andersen

Các bạn có muốn nghe gió kể chuyện không? Gió biết nhiều chuyện hơn tất cả chúng ta, chuyện phiêu lưu, chuyện cổ tích, và nhiều chuyện khác. Hôm nay chúng ta hãy nghe gió kể chuyện Vandoma và các cô gái ông ta.

Gió kể:

- Vốn dòng dõi vua chúa, nên ông ta rất kiêu hãnh. Ông ta uống rượu và săn bắn thì ít ai bằng. Bà vợ ông ta lúc nào cũng quần lượt là thêu vàng dát bạc. Sàn nhà bao giờ cũng bóng loáng. Các phòng ở trải thảm rực rỡ, bày những đồ đạc quý giá, chạm trổ tinh vi; nhiều thứ là của hồi môn của bà chủ đem từ nhà bố mẹ về. Hầm nhà đầy ắp rượu quý. Đàn ngựa đen hí trong chuồng.
- Ông bà có ba cô con gái, cô nào cũng xinh đẹp. Tên ba cô là Iđa, Gian và Đôrôtê. Cả ba đều giàu sang phú quý. Vi vu, vi vu.. Tất cả đều trôi đi.

(Trong lúc kể chuyện, gió hay đưa vào điệp khúc ấy)

- Bà chủ nhà ở đây không ngồi quay tơ vào phòng với bọn thị tỳ như ở nhiều nơi khác. Bà chủ ở đây chỉ đàn hát. Lâu đài lúc nào cũng náo nhiệt, khách khứa ra vào tấp nập. Tiếng cốc chén va chạm vào nhau, tiếng ca nhạc, át cả tiếng gió thổi.

- Một sáng tháng năm ta ở phía tây thổi về (vẫn lời của gió), rong ruổi trên bờ bãi, qua các khu rừng và đồng bằng, vượt qua sông Ben.

Đến khu rừng dẻ gai, gần lâu đài Bôrôby.

Vừa lúc ấy có một chiếc xe dát vàng có sáu ngựa kéo đi tới. Trên xe bà bá tước và ba nàng con gái xinh đẹp, dịu dàng; một người trông như đoá hoa hồng, một người như hoa huệ, người thứ ba như hoa dạ hương. Bà mẹ cũng

xinh đẹp rực rỡ. Mấy đứa trẻ thấy xe đến, đứng dậy cúi chào. Ta trông thấy ba nàng con gái xinh đẹp và tự hỏi ai sẽ là chồng của họ? Chắc phải là các hiệp sĩ, hoặc các hoàng tử xứng đáng với họ.

Vi vu, vi vu... Tất cả sẽ trôi đi!

Chiếc xe quay rồi, những đứa trẻ lại tiếp tục nhảy múa. ở làng này nhân dân thường vui chơi như vậy để đón mùa hạ.

Đến đêm, bà chủ lâu đài đã ngủ lịm đi, không bao giờ thức giấc nữa. Bà ta đã qua đời như tất cả mọi người.

Vandoma sống một thời gian âm thầm và lo âu. Nhưng rồi ông ta tự nhủ: Ngọn cây cứng cáp nhất cũng có lúc phải uốn mình, nhưng nó cũng có thể lại vươn lên. Các nàng con gái trong lâu đài và gia nhân ai cũng khóc và thương xót bà quý phái. Bà đã mất, ta cũng bay đi nơi khác, vì mọi vật đều trôi đi, vi vu, vi vu...

Nhưng rồi ít lâu sau ta lại trở lại. Ta đã từng ngồi trên bờ biển gần bờôdy và trong khu rừng gần đấy. Trong rừng có nhiều loài chim trú ngụ: cò, diệc, chim cu, quạ khoang, quạ đen. Nhiều con đã đẻ trứng, nhiều trứng đã nở. Bỗng có sự huyền ảo khác thường. Chim cò bay vút lên, gào inh ỏi. Có tiếng rìu đốn cây, người sắp phá triệu khu rừng. Vandoma đóng một chiếc ba tầng để bán cho nhà vua. Vì thế ông ngả rừng nơi trú ngụ của chim chóc. Đàn cú vọ vàng bay đi trốn. Chúng kêu gào âm ỉ trên khu rừng. Quạ đen, quạ khoang chế diễu: "Bị tổng cổ rồi! Bị tổng cổ rồi! Quạ! Quạ!"

Vandoma cùng các con gái và những tiều phu thấy vậy phá lên cười. Riêng cô con gái út Đôrôtê thấy tủi lòng. Một cây trên có tổ quạ đen, quạ con đang thò đầu ra ngoài kêu. Người ta cũng định chặt cả cây ấy. Nhưng Đôrôtê đã van xin, nên riêng cây ấy được để lại.

Họ đẵn cây, cưa gỗ, đóng chiếc thuyền ba tầng. Người trông nom điều khiển công việc không phải con nhà quyền quý nhưng có trí thông minh. Đôi mắt

và vàng trán anh biểu lộ tài sáng tạo. Vandoma và cô con gái cả Ida thích nghe anh kể chuyện.

Trong khi thiết kế cho người cha con tàu, thì anh cũng thiết kế trong óc một toà lâu đài cho mình và cô con gái cả của ông. Nhưng vì chỉ là tưởng tượng nên không thành sự thực. Và làm xong con tàu, người trẻ tuổi ấy lại ra đi. Cô bé cũng đã yêu anh. Đàn ngựa đen đang dậm chân trong chuồng.

Một vị thủy sư đô đốc được nhà vua cử đến xem xét con tàu và bàn việc mua bán. Nhưng chẳng biết thế nào việc mua bán không thành, con tàu vẫn nằm trên bến, chẳng bao giờ được hạ thủy, vì vu. Mọi việc trôi qua, trôi qua...

Đây là thất bại đầu tiên của Vandoma.

Mùa đông, tuyết phủ đầy mặt đất, những tảng băng trôi giạt trên dòng sông Ben. Từng đàn quạ bay kéo đến, đậu trên chiếc tàu bỏ chổng chơ trên bờ sông. Chúng kêu than về cảnh rừng bị phá, cảnh quạ non quạ già không có chỗ làm tổ và tất cả những tai họa đã xảy ra do việc đóng con tàu gây nên, con tàu kiêu căng chẳng bao giờ được nổi trên mặt nước.

Ta cuộn tuyết lên phủ quanh thân tàu, kín đến tận nóc và cao giọng thổi thành con giông tố. Ta làm mọi cách để cho con tàu biết thế nào là cuộc đời trên biển cả. Vi vu, vi vu... mọi việc trôi qua!

Đông qua, Xuân tới. Các mùa tiếp nối nhau như gió thoảng qua. Tuyết tan, hoa nở, lá vàng lại rụng...

Tất cả đều trôi qua. Đời người cũng vậy. Các cô con gái Vandoma vẫn trẻ măng. Nàng Ida mơn mớn như đoá hoa hồng. Có lúc ta thổi vào bộ tóc màu hạt dẻ của nàng khi nàng ngồi trầm ngâm dưới gốc cây táo trong vườn. Ta rũ tóc nàng ra và phủ lên đầy hoa.

Gian cô em thứ hai tươi tắn như bông huệ, nhưng điệu bộ cứng nhắc, kiêu kỳ, giống như bà mẹ. Nàng hay vào gian phòng nơi treo chân dung những người trong gia đình. Các bà trong tranh ăn mặc lịch sự, trên tóc úp một

chiếc mũ nam ngọc, trông thật duyên dáng. Các ông chồng thì áo giáp thép hoặc áo choàng loại đắt tiền. Các ông không đeo kiếm ở hông mà đeo ở đùi. Đôrôtê là một cô bé mười bốn tuổi. Tính cô trầm lặng và chín chắn. Cô có cặp mắt to, xanh tựa sóng, lúc nào cũng mơ màng, một nụ cười tươi tắn luôn nở trên môi. Nàng luôn ở ngoài vườn hay trên đồng ruộng để hái hoa bứt cỏ. Vandoma là người cứng rắn và kiêu ngạo nhưng rất thông thái. Ngay giữa mùa hè ông vẫn đốt lò, cửa buồng đóng kín. Suốt ngày ông ở trong đó, chẳng bao giờ nói với ai công việc ông làm. Ông muốn tìm ra một vật quý nhất trên đời. Ấy là vàng đỏ.

Vì vậy khói luôn bay trên mái toà lâu đài, trong buồng Vandoma luôn luôn có lửa, lửa từ trong lò loè ra. Mọi vật sẽ biến thành than tro, than tro thành khói. Ngay cả Vandoma rồi cũng sẽ cháy tan ra thành khói. Vi vu, vi vu... mọi vật trôi qua!

Những con ngựa oai phong trong chuồng biến đâu cả?

Tất cả súc vật, vàng bạc, trang trại và cả lâu đài nữa, biến đâu rồi? Chúng chảy thành nước cả rồi, chảy tan trong nồi nấu vàng, nhưng chẳng nấu ra tí vàng nào.

Chẳng còn chút gì trong các ngăn tủ và trong kho thóc. Người hầu giảm đi mà chuột thì lại tăng lên. Cửa kính cứ vỡ dần nay một tấm, mai một tấm, ta ra vào tự do, tình hình trong nhà thế nào ta đều biết cả (vẫn là lời gió kể).

Bữa ăn của chủ nhà trở nên đạm bạc. Các nàng con gái của Vandoma cũng chỉ đắp lên người một tấm da. Chẳng còn gì ăn, chẳng còn củi để sưởi. Cuộc đời một quý tộc phá sản là như thế đấy. Vi vu, vi vu. Mọi vật trôi qua!

Sống giữa khói than và tro bụi, qua bao lo âu phiền muộn, râu tóc Vandoma ngả màu xám, nước da tái nhợt, nhưng đôi mắt vẫn ánh lên một niềm hy vọng. Ông nói: "Đông qua rồi xuân sẽ tới. Sau cơn bão cực đến tuần thái lai. Rồi ta sẽ có vô số vàng. Gắng chịu đến ngày lễ Phục sinh.

Sáng ngày lễ phục sinh, tiếng chuông nhà thờ vang lên. Nắng làm tươi vui hẳn bầu trời. Trong con lo lắng, Vandoma đã thức suốt đêm, nấu chảy rồi để nguội, pha trộn rồi gạn lọc. Lão thở dài, rồi cầu nguyện, nín thở. Đèn tắt ngấm mà lão cũng chẳng để ý. Ta thổi vào đám củi tàn, ánh lửa soi sáng mặt lão hốc hác trắng bệch. Mắt lo âu, sâu trũng, tròn xoe, to ra mãi như muốn bật khỏi tròng.

"Vàng đây rồi!" lão reo lên - nó tinh khiết và đặc sệt". Lão nhắc bình thủy tinh luyện kim lên, tay run run, miệng lắp bắp: "vàng vàng!" Lão cầm bình thủy tinh vào phòng những đứa con gái mình, giờ cao lên hét: "Chế ra vàng rồi!" Tay lão run run. Chiếc bình rơi xuống vỡ tan tành. Niềm hy vọng cuối cùng của lão tan tành. Vi vu, vi vu, mọi việc trôi qua.

Vào một ngày cuối năm ngắn ngủi, ở lâu đài Bôrôby, Ôvơ Ramen, chủ nợ của Vandoma đang ngồi đấy với bản kế ước cầm cố gia sản của Vandoma. Iđa và Đôrôtê oà lên khóc, Gian ngồi cắn móng tay.

Ôvơ Ramon đã mời Vandoma ở lại lâu đài suốt đời, nhưng lão chỉ cảm ơn. Lão chỉ còn quần áo mặc trên người, và một cái bình thủy tinh mới mua đựng nước luyện kim vét dưới đất, thứ nước quý báu hứa hẹn nhiều nhưng chẳng đem lại gì. Lão chừa đất trước kia già có, nay ôm chặt cái bình, một tay chống gậy cùng các con ra khỏi lâu đài Bôrôby. Ta thổi hơi lạnh buốt vào đôi má lão, lay chòm râu xám và bộ tóc bạc của lão. Ta hét: vi vu, vi vu.. Mọi việc trôi qua! Thế là hết hạnh phúc.

Iđa và Đôrôtê đi cạnh lão. Gian trước khi đi theo còn quay lại nhìn ngôi nhà cũ một lần. Các nàng đi theo con đường mà trước đây họ thường đi dạo bằng xe ngựa. Người nào cũng lếch thếch như những kẻ ăn xin. Họ đến một ngôi nhà đất mới thuê mỗi năm mười mác, tường vách trống trơn. Đàn bay qua lượn chung quanh gào: "Họ bị đuổi đi! Họ bị đuổi đi!"

Gió còn biết Vandoma và các cô gái sau này ra sao nữa kia.

Gió kể:

- Năm mươi năm sau ta gặp lại Đôrôtê. Lúc ấy nàng đã già, lưng đã còng. Nàng là người cuối cùng trong gia đình còn sống và còn nhớ lại mọi chuyện cũ. Nàng đã kể thế này: "Giữa đồng bằng trong thành phố Viho, mọc lên một toà lâu đài sang trọng của mục sư, xây bằng đá đỏ, khói nghi ngút toả trên mái. Gia đình chủ nhà mới đứng gần cửa sổ nhìn qua khe lá leo trên đầu, về phía đồng cỏ màu nâu nhạt. Họ nhìn một túp lều tiêu tụy, trên mái là những tổ cò. Cái lều thật thảm hại. Các bạn chỉ đứng xem chớ có động vào. Cái lều ấy đáng lẽ phải phá đi vì nó làm xấu cả cảnh quan. Xong ông mục sư không nỡ. Vì trong túp lều ấy còn có một bà già. Thế là túp lều còn lại và người đàn bà đáng thương còn được ở trong đó.

Qua lời bà già Đôrôtê, chúng ta còn được biết: Ông Vandoma đã chết một cách đáng buồn, chẳng có một tiếng chuông, chẳng có một lời cầu nguyện, Đưa lấy một người nông dân, ông bố rất đau khổ chả là con rể chỉ là một người bình dân mà ông thường khinh rẻ. Còn Gian sau này xung vào lính thuỷ. Nàng luôn làm lý và ủ rũ nhưng chẳng than phiền gì. Trong một cơn bão, chiếc tàu trên nàng làm việc đã chìm xuống biển, kéo theo nhiều người trong đó có Gian. Người cuối cùng của gia đình Vandoma là Đôrôtê đã hát lời cầu nguyện trong túp lều tiêu tụy vào một ngày lễ Phục Sinh. Nàng đã qua đời.

(Hết)